

ТАЄМНИЦЯ ХРЕЩЕННЯ КИЇВСЬКОЇ РУСІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Стаття присвячена теоріям та припущенням хрещення Київської Русі, що відрізняються від загальноприйнятих тверджень.

Ключові слова: Русь, хрещення, Аскольд, князь, княгиня Ольга.

Abstract

The article focuses on the theories and assumptions of the baptism of Kievan Rus, which differ from generally accepted statements.

Keywords: Rus, baptism, Askold, prince, princess Olga.

Хрещення Русі – найбільша проблема, яка досі залишається актуальною в історичній науці.

Частина подунайських ругів-русів із Ругіланда, ще в V ст. прийняли християнство в формі арианства, в наслідок цього ці племена опинились на території майбутньої Моравії, там в 935 р. прийняв християнство Олег Ольгович, котрий привів на батьківщину русів-християн. Очевидно вони стали першими християнами в Києві [1, с. 98].

Місцева християнська община посилилась при Ярополку: християни підтримували цього князя, проти якого виступав майбутній хреститель Русі. «Християнам даде волю велику» - пишеться в Іанімовському літописі [1, с. 112].

З Аскольдом пов'язано декілька загадок нашої історії, так чи інакше маючи відношення до хрещення держави. Прах князя покоїться на місці зруйнованого храму Святого Миколая, збудованого Аскольдом в честь власного хрещення.

Чому ж відлік християнської ери ведеться не від хрещення Аскольда? Адже престижніше вважати, що історія християнства на Русі має довшу історію. Очевидно, відповідь проста: князь Володимир вважався прихильником Константинополя, а Аскольд Риму. Варто відмітити, що боротьба за першість між Константинополем та Римом існувала задовго до розколу Церкви на Західну та Східну. Християнство Аскольд прийняв в Болгарії, під час невдалого походу в 867 році, князь міг прийняти хрещення лише від римського священика, тому що за рік до цього Константинопольський патріарх Фотій не дозволив Болгарії мати незалежного патріарха, хан Борис попросив допомоги у Римі [4, с. 157]. Саме тоді єпископ Формоза здійснив обряд над київським князем, котрий міг потребувати, щоб його хрещеним батьком вважався Папа Римський.

Згадаємо про княгиню Ольгу, хрещеним батьком якої став імператор Констянтин, та чи так це було насправді? Про те що княгиня відвідувала Візантію йдеться в рукописі візантійського князя Константина VII, але вказується, що княгиня відвідала місто будучи християнкою в 957 році, тому він ніяк не міг її хрестити. Можливо княгиня прийняла християнство по римському обряду в 946 чи 955 році в Києві, тоді в серці Русі вже стояв храм Святого Іллі, його належність до константинопольської ієрархії не була доведена, до того ж даний храм був соборний, а це в свою чергу означає, що в місті їх було як мінімум 5-6 [4, с. 159]. Західноєвропейські історики відмітили, що в 959 році Ольга відправила посольство до германського імператора Оттона, з проханням надати Русі єпископа, прохання було задоволено, до Русі був направлений єпископ Трире Адальберт, який повернувся через рік назад на батьківщину по проханню самої княгині, тому що хотіла автономності

київської церкви, саме ці вимоги висували прийнявши християнство від Риму володарі Польщі та Чехії, київська княгиня могла послідувати їх прикладу [4, с. 162].

Згадаємо про Кирила та Мефодія, прийнято вважати, що вони були прихильниками візантійського зразка, так воно і було, вони буди направлені до Моравії, де близько 3 років проповідували християнство, створивши нову азбуку, але в Константинополь вони так і не повернулись, в Венеції вони прийняли запрошення до Риму, там Папа Адріан II посвятив братів в сани священників, про це свідчить лист Папи до моравського князя Ростислава, в якому йшлося про те, що Папа надсилає до Моравії Кирила та Мефодія, для проведення церковних обрядів та таїнства хрещення [4, с. 148]. Таким чином з благословення римського Папи брати поширювали християнство по римському канону, чи не звідси бере початок поява християнських церков в Києві де і була охрещена княгиня Ольга? Таким чином, Константинополь не має жодного відношення до появи християнства на Русі. І лише після розділу Церкви літописці постарались «замазати» згадки про хрещення Русі від посланця Риму.

Також про зв'язок перших християн на Русі з Римом свідчить те, що в Священному Писанні на слов'янській мові міститься Третя Книга Єздри, котра присутня лише в латиномовній Біблії, та відсутня в грецькому та єврейському варіанті Книги Книг [2, с. 68].

Внаслідок того, що Володимирі було необхідно встановити дружні політичні зв'язки з Візантією, в літописи не потрапили відомості про хрещення Русі по римському зразку, це дало йому можливість отримати могутнього союзника – Візантію та зв'язати себе з імперським домом шляхом одруження на царівні Анні [3 с. 22].

Хто знає, які думки керували офіційним хрестителем Русі? Та чи так вони важливі зараз? Адже які б не були причини, побудивши Володимира Святославовича зробити свій вибір, вони набагато віків вперед визначили духовний та політичний розвиток Київської Русі. А про те, хто все ж хрестив Русь науковці досі сперечаються, віддаючи шану князю Володимирі, як символу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баран В. К. Походження слов'ян / В. К. Баран, Д. Козак, Р. Терпиловський. - К.: Наукова думка, 1991. - 139 с.
2. Брайчевський М. Утвердження християнства на Русі / М. Брайчевський. - К.: Наукова думка, 1988. - 259 с.
3. Ричка В. М. Київська Русь: проблеми, пошуки, інтерпретації / В. М. Ричка // Укр. іст. журн. - 2001. - № 2.
4. Кокотюха А. А., Склярєнко В. М., Сядро В. В., Харченко П. В. Історія в обличчях та подіях. Таємниці історії України / Художник-оформлювач І. В. Осіпов. – Харків: Фоліо, 2010. – 510 с.

Алла Борисівна Пономаренко – кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail : ponomarenko-kovaliova@yandex.ua;

Андрій В'ячеславович Дулецький – студент групи ТК – 166, факультет інфокомунікацій, радіотехніки та наносистем, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Ponomarenko Alla B. – PhD in History, Assistant Professor of the Sociopolitical Sciences Chair, Vinnytsya National Technical University, Vinnytsya.

Dulietkiy Andry V. – Department of info-communications, radio engineering and nanosystems, Vinnytsya National Technical University, Vinnytsya.